

Jerzy Gocko

Od redakcji

Seminare. Poszukiwania naukowe 36/1, 11-13

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

OD REDAKCJI

Rok 1815 rozpoczynał nowy okres w dziejach Europy. Po prawie dwu dekadach wojen klęska pod Waterloo 18 czerwca ostatecznie położyła kres przygodzie napoleońskiej. Obradujący nad Dunajem „tańczący kongres” kreślił na nowo mapę Europy i usiłował odnowić zachwiany przez rewolucję francuską stary ład kontynentalny, reaktywując Święte Przymierze.

Gdy Europa pochłonięta była restauracją i rekonstrukcją przeszłości, na Półwyspie Apenińskim budzi się do życia nowa rzeczywistość. Od roku 1815 kielkuje przyszła ewolucja półwyspu poruszona obudzonym przez Napoleona włoskim patriotyzmem. Wymuszona siłą jedność narodowa staje się zaczynem idei *Risorgimento*, która odtąd będzie dążyć do zrzucenia jarzma Habsburgów i odbudowania jedności politycznej. Także w tymże samym roku 1815, 16 sierpnia w Piemontcie, w małym oddalonym o 40 km od Turynu przysiółku Becchi należącym do gminy Castelnuovo d’Asti, przychodzi na świat Jan Bosko, który zapisze się w sposób szczególny w dziejach edukacji, dając podwaliny pod wielkie dzieło chrześcijańskiego wychowania młodzieży: «Ojciec i nauczyciel młodzieży», a także «święty wychowawca» – jak go nazwie po stu latach papież Polak Jan Paweł II – kapłan, założyciel zgromadzeń zakonnych, twórca oryginalnego systemu w wychowaniu zwanego systemem prewencyjnym lub uprzedzającym, poszukiwany kierownik duchowy, doradca papieży, mediator między Kościołem a rządem.

Dwustulecie narodzin jest doskonałą okazją, aby z perspektywy czasu objąć i podziękować Bogu za to całe dobro, które jest owocem życia i działalności księdza Bosko. Jest ono także zachętą dla tych wszystkich, którzy na co dzień podejmują trud wychowania młodego człowieka, aby na nowo przyjrzeć się i niejako powtórnie odkryć jego charyzmat wychowawczy i ciągle na nowo podejmować w Kościele trud wychowania chrześcijańskiego, korzystając z bogactwa ducha księdza Bosko i jego metody prewencyjnej w wychowaniu. Temu celowi ma służyć także cykl kilku artykułów napisanych przez wybitnych znawców księdza Bosko i jego systemu wychowawczego zamieszczony w pierwszej części niniejszego numeru. Pokazują one, że dziś nie wystarczy już patrzeć na system wychowania zaproponowany przez księdza Bosko jedynie z perspektywy historycznej. Raczej starają się przedstawić system prewencyjny i samego księdza Bosko jako ciągle żywą i aktualną propozycję wychowania młodego człowieka, a także wskazać drogi i sposoby, na których również współcześnie warto urzeczywistniać jego metodę wychowawczą.

Przed dwudziestu laty ówczesny Przełożony Generalny Salezjanów ks. Edigio Viganò zwykł był mówić o systemie księdza Bosko jako o „nowym systemie pre-

wencyjnym”, analogicznie do wyrażen „nowa ewangelizacja” czy „nowe wychowanie”: „*Nowy system przewencyjny – to znaczy, że wchodząc w pierwszą fazę Tertio millennio adveniente* musimy ożywić system przewencyjny księdza Bosko w formie nowej, odpowiadając nowym czasom, czyli *musimy ożywić charyzmat księdza Bosko u progu trzeciego tysiąclecia!*”¹.

Na aktualność systemu wychowawczego opracowanego i zrealizowanego przez księdza Bosko wielokrotnie zwracali również uwagę liczni papieże w różnych dokumentach czy przemówieniach skierowanych do członków Rodziny Salezjańskiej. Szczególne miejsce wśród nich zajmuje list apostolski *Ojciec i Nauczyciel młodzieży*, skierowany przez św. Jana Pawła II do Przełożonego Generalnego Salezjanów. W dokumencie tym została wyrażona troska o wychowanie chrześcijańskie w dzisiejszej rzeczywistości świata i Kościoła. Stanowi on także ważny punkt odniesienia dla ukazania aktualności systemu przewencyjnego dla współczesnego wychowania². Na ważność charyzmatu Księdza Bosko zwrócił uwagę także papież Benedykt XVI, uznając go za „dar Ducha Świętego dla całego Ludu Bożego” i podkreślając, że „jego zinterpretowanie i uczynienie go, także w naszym czasie, aktualnym i owocnym” możliwe jest jedynie „w uległym słuchaniu i otwarciu na działanie Boże”³. Do odważnego zaproponowania charyzmatu księdza Bosko z okazji dwustulecia urodzin zwywa, z kolei, papież Franciszek⁴.

Jubileusz narodzin księdza Bosko kieruje nasze spojrzenie także na postać Matki księdza Bosko – Małgorzaty. To ona po śmierci męża przejęła rolę pierwszego wychowawcy i kierownika duchowego późniejszego Apostoła Turynu. To dzięki niej brak ojca u księdza Bosko został wspaniale zrekompenzowany przez pełną wrażliwość i dobroci matkę, która poświęciła się bez reszty wychowaniu synów na ludzi religijnych, posłusznych, nieobawiających się trudu i pracy. To właśnie ona swoją macierzyńską postawą miłości i serdeczności, a równocześnie zdecydowania i energii, przeprowadziła przyszłego wychowawcę młodzieży przez niełatwe dzieciństwo i wiek młodzieńczy, tworząc, pomimo ubóstwa materialnego, rodzinną atmosferę pełną ciepła, miłości, zaufania, radości i wiary. To właśnie w oparciu o te doświadczenia Ksiądz Bosko rozumiał, jak ważnymi w strukturze instytucji wychowawczej Oratorium i szkoły są miłość, ciepło rodzinne, zaufanie i bliskość między osobą wychowawcy i wychowanka. Prowadzone od samego początku w tym duchu Oratorium stało się, dla opuszczonych i poszukujących miłości i ciepła rodzinnego chłopców, domem rodzinnym, a więc miejscem, gdzie każdy mógł się czuć «jak u siebie w domu».

---

¹ I. Viganò, *Powołani do wolności (Ga 5,13) odkrywamy system uprzedzający, wychowując młodych do prawdziwych wartości. Komentarz do Wiązanki na rok 1995*, Kraków 1995, s. 9.

² Jan Paweł II, *List do Przełożonego Generalnego Towarzystwa Salezjańskiego z okazji 100-lecia śmierci św. Jana Bosko „Ojciec i nauczyciel młodzieży”* (31 stycznia 1988).

³ Benedykt XVI, *Przesłanie na rozpoczęcie Kapituły Generalnej XXVI*, Dokumenty Rady Generalnej Towarzystwa Salezjańskiego św. Jana Bosko 89(2008)401, s. 85.

⁴ Por. *Przemówienie Jego Świątobliwości Papieża Franciszka podczas audiencji dla uczestników XXVII Kapituły Generalnej* (31 marca 2014), Dokumenty Rady Generalnej Towarzystwa Salezjańskiego św. Jana Bosko 95(2014)418, s. 123.

W bieżącym roku mija także 40 lat od ukazania się pierwszego tomu „Seminare”. W tym czasie czasopismo przeszło długą i niełatwą drogę od periodyku zawierającego publikacje wykładowców Wyższych Seminariów Duchownych Towarzystwa Salezjańskiego w Krakowie i Łądzie i ukazującego się najczęściej w cyklu dwuletnim, ze względu na reglamentację papieru i cenzurę komunistyczną, do kwartalnika będącego oficjalnym czasopismem naukowym Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego. Rozwój czasopisma i jego renoma jest wielką zasługą dotychczasowych redaktorów naczelnych i zespołów redakcyjnych. Rygor naukowy i przestrzeganie ministerialnych standardów parametryzacji czasopism naukowych zaowocowało przyznaniem 7 punktów MNiSW, co sprawia, że jest ono poszukiwanym forum prezentacji osiągnięć naukowych nie tylko z Polski, ale także z zagranicznych ośrodków naukowych.

Dzisiejszy obraz „Seminare” to ponad 60 artykułów publikowanych każdego roku wraz z kilkunastoma sprawozdaniami i recenzjami naukowymi, strona internetowa zawierająca wszystkie numery archiwalne w wersji elektronicznej, rada naukowa oraz zespół recenzentów grupujących ludzi nauki z ośrodków naukowych całego świata, indeksowanie w wybranych repozytoriach i bazach naukowych. W ten sposób „Seminare” chce być dalej ważnym wkładem Zgromadzenia Salezjańskiego do skarbcza nauki i kultury religijnej w Polsce, kontynuując misję, jaka została mu nakreślona przed 40. laty przez Inspektorów obu ówczesnych prowincji salezjańskich w Polsce.

Jerzy Gocko SDB
Redaktor naczelny „Seminare”